

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 23 juni 2020

Ons kenmerk 26/5.4/2020001336

Behandeld door de heer M. Siemonsma (0592) 36 58 92

Onderwerp: Verkenning Aanvullende Strategische (grondwater) Voorraden

Geachte voorzitter/leden,

Het grondwater is de belangrijkste bron voor de drinkwatervoorziening. In de ondergrond van Drenthe ligt een aanzienlijke voorraad zoet grondwater dat niet alleen van belang is voor de drinkwatervoorziening, maar ook voor natuur, landbouw, industrie en het leveren van energie. De provincie zorgt voor het behoud van de grondwater-voorraad met een goede waterkwaliteit. De grondwatervoorraad kan daarbij duurzaam worden benut. Dit betekent niet dat grondwater onbeperkt kan worden gebruikt, omdat grondwateronttrekking effect heeft op andere belangen. Een duurzaam beheer is daarom gericht op een evenwichtige verdeling en duurzame instandhouding van de voorraad.

Aanvullende Strategische Voorraad

In de Omgevingsvisie (2018) is in het Hunzedal een 'wateroogstgebied' aangeduid. Hierbij is aangegeven om te verkennen of dit gebied geschikt is als Aanvullende Strategische (grondwater) Voorraad (ASV). Deze opdracht is voortgekomen uit de vraag die in het kader van de Structuurvisie voor de ondergrond (STRONG) van het Rijk aan de orde is gekomen, namelijk of de provincies voldoende grondwater hebben gereserveerd voor de drinkwatervoorziening voor het geval de vraag sterk zou gaan stijgen als gevolg van klimaatverandering en sociaal-economische ontwikkelingen. Landelijk is afgesproken om hierbij in onze regio uit te gaan van een scenario met 25% groei van de vraag naar drinkwater in 2050. De scenario's schetsen daarbij een beeld van toename bevolking en meer gebruik van water per persoon. Daarnaast kan, als gevolg van waterkwaliteitsproblemen bij bestaande winningen, de vraag naar grondwater in de toekomst gaan stijgen.

In de verkenning is een ASV als volgt gedefinieerd: Aanvullende Strategische (grondwater) Voorraden zijn door de provincie aan te wijzen gebieden waar grondwater beschikbaar is om in een mogelijk groei van vraag naar drinkwater te kunnen voorzien.

Een ASV kan een dubbelfunctie hebben en kan daarmee ook worden benut als reservecapaciteit voor het geval een bestaande winning geheel of gedeeltelijk niet meer gebruikt kan worden.'

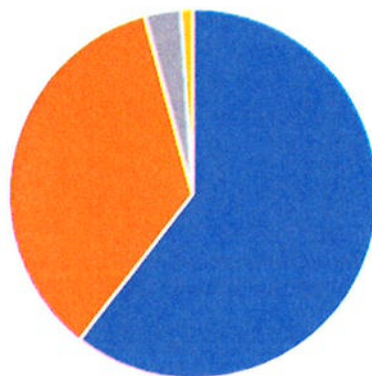
Voor de uitwerking van de ASV trekken de provincies Drenthe en Groningen gezamenlijk op vanwege de sterke samenhang in het voorzieningsgebied van WMD-Drinkwater en het Waterbedrijf Groningen. Het Waterbedrijf Groningen heeft twee grote winningen in Drenthe met een gezamenlijke onttrekking van 22 miljoen m³/jaar en daarnaast benut het Waterbedrijf ca 5 miljoen m³/jaar oppervlaktewater uit de Drentsche Aa. De WMD onttrekt op jaarbasis 34 miljoen m³ grondwater. Daarnaast wordt onderling tussen de waterbedrijven water over de provinciegrens geleverd.

Grondwateronttrekking en droogte

Naar aanleiding van de droogte van 2018 en 2019 en nu het droge voorjaar in 2020 zijn er zorgen om de lage grondwaterstanden in de provincie en het effect van grondwateronttrekkingen in relatie tot droogte.

Uit metingen is gebleken dat de grondwaterstand in de winter van de 2020 is hersteld. Dat hangt samen met het feit dat er in Nederland meer neerslag valt dan er water wordt verdampt. In de verkenning is dit inzichtelijk gemaakt met een zogenaamde waterbalans.

Waterbalans Drenthe

■ Verdamping ■ Afvoer ■ Onttrekking grondwater ■ Beregening

De totale grondwatervoorraad is jaarrond stabiel. De figuur laat zien hoe de jaarlijkse neerslag wordt verdeeld. De grootse post is de verdamping in het groeiseizoen. In de zomer is de verdamping groter dan de neerslag met als gevolg dat de grondwaterstand daalt. Daarnaast is de afvoer een grote post. Vooral in de winter, als de verdamping bijna nul is, stijgen de grondwaterstanden en wordt het teveel aan water afgevoerd. De zoetwaterprogramma's, waar momenteel aan gewerkt wordt, richten zich vooral op deze post door meer water in de winter vast te houden. De verdamping is slechts beperkt beïnvloedbaar. Hierbij kan gedacht worden aan loofbossen of lage vegetaties in natuurgebieden die minder water verdampen dan naaldbout. Uit de figuur blijkt ook dat de onttrekking van grondwater een relatief kleine post is; ongeveer 10% van de afvoer. De beregening voor landbouwgewassen uit grondwater is de kleinste post, maar hiervan zijn de exacte gegevens niet bekend. Voor de figuur is gebruik gemaakt van een schatting van de beregening uit grondwater met het nationaal hydrologisch model.

Uit de analyse blijkt dat grondwateronttrekkingen niet de belangrijkste oorzaak zijn van de droogte. Dat neemt niet weg dat grondwateronttrekkingen lokaal wel een effect hebben. De grondwaterstand wordt in het puttenveld verlaagd, zodat het grondwater naar het puttenveld stroomt. Grondwateronttrekkingen worden daarom altijd beoordeeld op het effect op aangrenzende functies zoals landbouw en natuur.

ASV Hunzedal

In het noordelijk deel van het Hunzedal wordt op diverse locaties grondwater gewonnen voor de drinkwatervoorziening. Uit het onderzoek blijkt dat er nog ruimte is voor een extra winning van ca. 4 miljoen m³/jaar. Ook bij de bestaande winning De Groeve is een beperkte uitbreiding mogelijk. Deze ruimte kan benut worden, omdat in het onderzoek is gebleken dat er geen effecten op het Natura 2000-gebied Drentsche Aa zijn. Tevens is in de verkenning de aanbeveling opgenomen om te onderzoeken of er andere vormen van winning mogelijk zijn, die optimaal gebruik maken van het grondwater dat nu via gemalen wordt afgevoerd.

ASV Beilen

Uit de verkenning is gebleken dat in Drenthe beter enkele kleinere gebieden met een beperkte capaciteit aangewezen kunnen worden dan één grote. Vandaar dat ook gekeken is naar de mogelijke ruimte bij de bestaande grondwaterwinningen. Uit hydrologisch onderzoek naar alle bestaande winningen van de WMD in Drenthe is gebleken dat het realiseren van een strategische voorraad van 1 of 3 miljoen m³/j bij de winningen Beilen, Ruinerwold, Holtien, Dalen en Valtherbos kansrijk is. Mocht de vraag naar drinkwater stijgen dan ligt het voor de hand dat dit zich in eerste instantie voordoet in Noord-Drenthe (regio Assen-Groningen). Daarom wordt voorgesteld om de locatie Beilen eerst uit te werken.

Bescherming ASV

Voor ASV is nog geen beschermingsbeleid ontwikkeld. Het aanwijzen van een ASV is gericht op het veiligstellen van een grondwatervoorraad voor de toekomst. Dat betekent dat in dergelijke gebieden geen ontwikkelingen moeten plaatsvinden die de functie van het gebied voor grondwaterwinning geheel of gedeeltelijk onmogelijk maken. Voorbeelden van dergelijke ontwikkelingen zijn ondergrondse activiteiten zoals geothermie en de opslag van brandstoffen, industrie, gastransportleidingen.

Vervolg

- Het uitwerken van de ASV bij de bestaande winningen Beilen van de WMD met een effectenstudie (en/of plan-MER)
- Het uitvoeren van een Plan-MER studie naar een ASV Hunze. Bij de eerstvolgende actualisatie van de Omgevingsvisie Drenthe de aanduiding wateroogstgebied in de Hunze omzetten naar een ASV.
- Het uitwerken van een voorstel om een ASV te beschermen via de POV.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris